

KÄR HÄSIÝETNAMASY

Hünär: 4.34.05.21 Tehniki hyzmatyň guralyşy we tehnologiýasy

Kär: inžener-mehanik

Şu kär häsiýetnamasy Türkmenistanyň ýokary okuw mekdeplerinde Tehniki hyzmatyň guralyşy we tehnologiýasy hünäri boýunça taýýarlanylýan inžener-mehanikleriň wezipelerini hem-de olaryň hünärine bildirilýän esasy talaplary kesgitleýär.

Kär häsiýetnamasy hünärmenleri taýýarlamagyň meýilnamasyny işläp düzmek, taýýarlanylmalý hünärmenleriň sanyny çaklamak, olaryň düzümini delillendirmek, ýokary okuw mekdebinde okuw-terbiýeçilik işlerini guramak, okuwyny tamamlan uçurymlaryň işlemeli ýerlerine ugradylyşyny, işe ýerleşdirilişini üpjün etmek we olaryň ýerine ýetirýän wezipeleriniň hünärlerine laýyklygyny seljermek üçin ulanylmalydyr.

Hünärmeniň wezipesi

Hünärmen oba hojalyk önümçiligini dolandyrmak işini ýokary okuw mekdebinde alan bilim derejesine laýyklykda amala aşyrmak üçin taýýarlanylýar. Tehniki hyzmatyň guralyşy we tehnologiýasy hünäri boýunça hünärmen hünär işiniň aşakdaky wezipeleriniň çözgüdine taýýar bolmalydyr: hojalygyň maşyn-traktor parkynyň düzümini we gurluşyny, onuň abatlaýyş, tehniki hyzmat esasyňy kesgitlemäge; maşyn-traktor parkynyň we beýleki tehnologiýa enjamlaryň işlemek kadalaryny, tehniki hyzmat kadasynyň tehniki esaslandyrmalaryny işläp düzmäge; material harajatlaryň kadalaryny kesgitlemäge; tehnologiýa işleri mehanizmlaşdirmekde täze serişdeleri ulanmagyň ykdysady netijeliligini kesgitlemäge; maşynlaryň we tehnologiýa enjamlaryň tehnologiýa düzgünleriniň berjaý edilişine, talabalaýyk ulanylyşyna gözegçiligi amala aşyrmaga; önümçiligiň netijeliligini ýokarlandyrmaga, sarp edilýän serişdeleri azaltmaga, zähmet sarp edilişini we energiýa sygymyny peseltmäge, zähmet öndürjiligin ýokarlandyrmaga gönükdirilen çäreleri işläp düzmäge we ulanmaga; tehnologiýa işleriň mehanizasiýasy ýerine ýetirlende ösümlikçilik we maldarçylyk tehnologiýalarynyň talaplaryň bozulmagynyň sebäplerini anyklamaga, olaryň önüni almak boýunça çäreleri işläp düzmäge; maşynlary we enjamlary tehniki diagnostirlemegiň usullaryny we serişdelerini işläp düzmäge we ulanmaga; ylmy-barlaglary geçirmäge we tehniki oýlap tapyşlary ýerine ýetirmäge; maşynlaryň we enjamlaryň ygtybarlylygy, ekologiki we tehniki howpsuzlyk görkezijileri boýunça stend we meýdan synaglaryny geçirmegiň serişdelerini taslamaga; ätiýaçlyk şaýlary,

materiallary, enjamlary almak üçin meýilnamalary, smetalary we buýurmalary resmileşdirmek üçin başlangyç maglumatlary toplamaga; taslama we işçi tehniki resminamalary işläp düzmäge, tamamlanan ylmy-barlag we taslama-konstruktor işlerini taýýarlamağa; işlenip düzülen tehniki çözgütleri we taslamalary önümçilige ornaşdyrmaga, obýektleri, taslanylan enjamy synag etmäge we önümçilige goýbermäge, enjamy taýýarlamakda baş gözegçiligi we tehniki ýardamy bermäge; ýörite edebiýatlary we beýleki ylmy-tehniki maglumatlary, oba hojalygynyň inženerçilik pudagynda ýerli we daşary ýurt ylmynyň we teknikanyň ýeten sepgitlerini yzygiderli öwrenmäge; maglumatlar toplumyny, şeýle hem resenziýalary, synlary we tehniki reminalaryň netijenamalaryny taýýarlamağa; oba hojalygynda tehnologiýa işleriň amatly ýagdaýyny kesgitlemek boýunça hasaplamalary, şeýle hem könelen detallary dikeltmek, berkitmek işleri geçirmäge.

Hünärmen oba hojalyk toplumyna degişli bolan ministrliklerde, pudaklarda, daşary ýurt kompaniýalarynyň bilelikdäki birleşmelerinde, daýhan birleşiklerde, daýhan hojalyklarda, kiçi kärhanalarda, ylmy-barlag edaralarynda ýokary bilimli hünärmenlere niýetlenen wezipeleri eýeläp biler.

Hünärmene bildirilýän umumy talaplar

Hünärmen ýokary hünär taýýarlykly, medeniýetli we salyhatly, halkyň bähbidini arap bilýän, Watanymyza, halkymyza, Hormatly Prezidentimize wepaly, häzirki zaman türkmen jemgyýetiniň talaplaryna, Türkmenistanyň Prezidentiniň syýasatlaryna dogry düşüňýän we olary gyşarnyksyz durmuşa geçirip bilýän hünärmen bolmalydyr.

Hünärmen köpçülige ýolbaşçylyk etmegi, öz işgärlerini agzybirlik, maksada okgunlylyk ruhunda terbiýelemegi, nazary bilimini we tejribelik endiklerini yzygiderli hem-de üznüksiz kämilleşdirmegi, öz taýýarlyk ugry boýunça toplan ylmy maglumatlaryna düşüňip, olary işinde ulanmagy, zähmeti ylmy nukdaýnazarda guramagy başarmalydyr.

Hünärmen ýokary okuw mekdebinde alan bilimini, ylmyny we tejribe taýdan taýýarlygyny yzygiderli ösdürüp, kärini kämil bilmelidir, syýasy-jemgyýetçilik pikirini çuňlaşdyrmak bilen zähmeti ylmy taýdan guramak ýörelgesini önümçilikde ulanmagy başarmalydyr, işgärler toparyna ýolbaşçylyk etmegiň häzirki zaman usullaryna, şeýle hem işgärleriň arasynda syýasy-terbiýeçilik işlerini alyp barmagyň tärlerine eýe bolmalydyr.

Hünärmen şu aşakdakylary bilmelidir:

- önümçilik-tehnologiýa işlerini;

- guramaçylyk-dolandyryş işlerini;
- synag-gözleg işlerini;
- taslama-tehnologiki işleri.

Hünärmen şu aşakdakylary başarmalydyr:

- nazary we amaly meseleleri çözmekde ylmy-nazary bilimlerini peýdalanmagy;
- ulgamlaryn we deňeşdirme seljermegi;
- derňew endiklerini bilmegi;
- özbaşdak işlemegi;
- täze pikirleri döretmegi;
- meseleleri çözmekde dersara çemeleşmelere eýe bolmagy;
- maglumatlary dolandyryş, kompýuter bilen işlemek, tehniki enjamlardan baş çykarmak bilen baglanyşykly endiklere eýe bolmagy;
- dil we hat kommunikasiýalaryň ukyplaryna eýe bolmagy;
- dowamly okap, öz başarnyklaryny ýokarlandyrmagy;
- tebigy-ylmy dersleriň esasy kanunlaryny öz kär işinde ulanmagy;
- kompýuter tehnikasyny ulanmak bilen maglumat almagyň, ony saklamagyň, gaýtadan işläp bejermegiň esasy usullaryna we serişdelerine eýe bolmagy;
- önümçilik işgärlerini we ilaty tebigy betbagtçylyklaryň hem-de adatdan daşary ýagdaýlaryň mümkin bolan netijelerinden goramagyň esasy usullaryny amala aşyrmagy;
- ykdysady nazaryýetiň esasy düzgünlerinden baş çykaryp bilmegi, olary bazar ykdysadyýetini hasaba almak bilen ulanmagy;
- raýatlyk häsiýetine eýe bolmagy;
- sosial ylalaşyga ukyply bolmagy;
- şahslar bilen özara aragatnaşygy ýola goýup bilmegi;
- saglygy goraýyş ukybyna eýe bolmagy;
- tankyda we öz-özüňe tankyda ukyply bolmagy;
- medeni gymmatlyklardan we ýörelgelerden ýerlikli peýdalanmagy;
- oba hojalyk önümçiligini mehanizmleşdirmegiň, elektrikleşdirmegiň we awtomatlaşdyrmagyň, maşyn-traktor parkyny we oba hojalyk enjamlaryny ulanmagyň, olara tehniki hyzmat etmegiň, ýokary öndürijilikli “John Deere”, “CASE”, “CLAAS”, “Беларусь”, “New Holland” ýaly daşary ýurt öndebaryjy firmalarynyň teknikalaryny oba hojalygyna ornaşdyrmagyň meýilnamasyny işläp taýýarlamagy we amala aşyrmagy;
- ýangyç we çalgý ýaglaryny tygşytly we netijeli ulanmagy hem-de aýawly saklamagy;

- oba hojalyk maşynlaryny sazlaýjy we ölçeýji abzallary tehniki talaplara laýyklykda peýdalanmagy, mehanizmleşdirilenen işleriň ýerine ýetirilişine we olaryň netijeliligine baha bermegi;

- maşyn-traktor parkynyň ýokary derejede ulanylyşy bilen bagly bolan meseleleri çözmegi;

- daýhan birleşiklerinde we maldarçylyk fermalarynda önümçilik-tehnologik çäreleriň taslamasyny düzmegi, olary guramaga we işe girizmäge ýolbaşçylyk etmegi;

- oba hojalyk önümçiliginde kompýuter we sanly tehnologiýalary we täze tehnikalary ornaşdyrmagy, zerur bolan halatynda, oba hojalyk maşynlarynyň konstruksiýasyna özgertmeleri girizmegi we olaryň hasaplamalaryny işläp düzmegi, welaýatlaryň şertlerine görä gerekli oba hojalyk maşynlaryny saýlamagy, barlamagy we synag etmegi, hojalyga gerek bolan maşynlaryň, enjamlaryň, ätiýaçlyk şaýlarynyň, ýangyjyň we çalynýan ýaglaryň zerur mukdarynyň hasabyny çykarmagy;

- oba hojalyk maşynlarynyň tehniki ýagdaýyny kesgitlemegi hem-de olaryň aýawly saklanylyşyny, bejerilişini, tehniki hyzmatyny üpjün etmegi;

- oba hojalyk maşynlarynyň näsazlyklaryny öz wagtynda ýüze çykarmagy we olary düzetmegiň ugurlaryny kesgitlemegi, hatardan çykan detallaryň we şaýlaryň dikeldilmegini guramagy;

- işlemeýän oba hojalyk maşynlaryny we tehnikalaryny talabalaýyk abatlamagy amala aşyrmagy;

- tehniki hasaplamalary häzirki zaman kompýuter we sanly tehnologiýalary ulanmak bilen ýerine ýetirmegi;

- ýüze çykýan meseleleri özbaşdak we gysga möhletde çözmegi;

- inžener-tehniki işgärleriň hünäriniň ýokarlandyrylmagyny guramagy, tehniki howpsuzlyk we raýat goranyş boýunça çäreleri ýola goýmagy;

- ylmy-tehniki ösüşiň täzeliklerini özleşdirmegi we ony oba hojalygynda ornaşdyrmagy;

- oba hojalyk tehnikalaryna erk etmegiň maksatnamasyny düzmegi we ony talabalaýyk amala aşyrmagy;

- zähmeti, daşky gurşawy we raýat goranyş çärelerini önümçilik şertlerinde doly amala aşyrmagy.

Kär häsiýetnamasynyň ähli şertlerini şu hünär boýunça hünärmenleri taýýarlaýan ýokary okuw mekdebi hem-de dolandyryjy guramalar gyşarnyksyz ýerine ýetirmelidir. Kär häsiýetnamasy hünärmenleri taýýarlaýan bilim edaralarynyň, hünärmeniň hünär derejesini ýokarlandyrýan edaralaryň okuw meýilnamasyny düzmekde esasnama we iş ýazgysy bolup hyzmat etmelidir.

Kär häsiýetnamasyna ylmyň we tehnikanyň gazananlaryna esaslanan
üýtgetmeler we goşmaçalar diňe Türkmenistanyň Bilim ministrliginiň hem-de
Türkmenistanyň Oba hojalyk ministrliginiň ylalaşmagy esasynda girizilip bilner.